

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی – گروه حسابداری

«M.A پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد»

عنوان:

مطالعه مقایسه ای مربوط بودن سود حسابرسی شده و حسابرسی نشده با در نظر گرفتن ویژگی

عدم تقارن اطلاعاتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

استاد راهنما:

دکتر هاشم ولی پور

استاد مشاور:

دکتر جواد مرادی

نگارش:

محمد جواد ولی پور

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

مژور اخلاق پژوهش

بایدی از خداوند به خان و اعتقاد به این که عام محضر خدایت و هر واره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس
داشرت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهریت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، ما
دانشجویان و اعضاء هیئت علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد من کردیم اصول زیر را در انجام
فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخلفی نکنیم:

۱ اصل تحقیق تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان

سازی حقیقت.

۲ اصل رعایت اخلاق و تقوا به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (زن، جوان و نبات)

و سایر صاحبان حق.

۳ اصل مالکیت مادی و معنوی به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران

پژوهش.

۴ اصل متنوع بودن رعایت مصاحبه و در نظر داشتن دیدگاه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

۵ اصل رعایت انصاف و امانتداری اجتناب از هرگونه جانب داری غیر عدل و حفاظت از

اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۶ اصل رازداری به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و

نمادهای تطربا تحقیق.

۱۷- حاصل التعمیر به معنای حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری

از هرگونه حرمت شکنی.

۱۸- عمل به ترواجع: از نش و اشاعه نتایج تحقیقات و احتمال آن به همکاران علق و دانشیان به

غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۱۹- صال تبرام بتبذابت جوین از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضوع زببت به کسافی که

حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علق من آلابند.

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

تعمیر اصوات رساله یا پایان نامه ترجمین

اینجا بنام جواد و علی زپوشی آموخته. متوطع کارشناسی ارشد در رشته حسابداری در تاریرخ

و حسابرسی اشده با در نظر گرفتن ویرمکی عدم اتقارن اطلاعاتی با کرب نمره 7/80 فاع نر وده ام

بدینورید. متعدد من شوم:

اینکامین چلایمیل ترجمیق و پژوهش از جدام شده توسط اینجانیب به وده و در مه واردی که از

دستاورد های علمق و پژوهشق دیکه بران لاعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و... مامانخاده نر. وده ام.

مطابق ضوابط و رویه‌نامه جوقین مورد استغاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

این پایان نامه قبلاً برای بیچ مدرک تحصیلی هم طرح پاییدن تریا بدالاتر (سداپردا نزشگاه ماو موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

چنانچه بعد از فراغت از تحصیله استغاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ثبت اختراع و... از پایان نامه داشته باشد همزه معاونت پژوهشینی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

چنانچه مقتضای خلاف موارد فوق ثابت شود و اقب ناشی از آن را منی پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامن واحد مرودشرت مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: ممد جواد و بی پور   تاریخ و امضا

(M.A صورت جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد)

نام و نام خانوادگی دانشجو: غلامرضا بحرانی فرد رشته حسابداری در تاریخ 1392/05/29 از پایان نامه خود با عنوان: مطالعه‌ی تجربی تأثیر حاکمیت شرکتی و شدت رقابت در بازار محصول بر بهره‌وری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با نمره 17/80 دفاع نموده است.

نام و نام خانوادگی اعضای هیئت داوری   سمت   امضاء اعضای هیئت داوری

1- دکتر هاشم ولی پور

استاد راهنما

2- دکتر جواد مرادی

استاد مشاور

3- دکتر امیرحسین جمالی

استاد داور

مراتب فوق مورد تایید است.

مدیر/معاونت پژوهشی

مهر و امضاء

ریاسگنزاری

وروشن ساختن معرفت زور به رادل که سندر را خداوندی ریاس و حد

از را آن هدایت پرتو در تا فروخت بر انسان فراروی از ش مشعل

. شناسد باز ضلالت

در پایان مقطوع تحویل لازم من و انم انحراف نریکایک استیجه مرم که در

مدست تحویل از نمون عمر پر بگوشان خوشگلی معرفت پییده و از شمع

پرفروغ و جودشان از واردانش که بلج، کر مژه واضعانه و صمیمانه اشک که نم و

ویژه از نهجیات استاد محترم راهنا جناب آقای دکتر ماشم و بی پور و استاد

محترم مشاور جناب آقای دکتر جواد مرادی که در نگارش مرا حال مختلف از

نظرات ارزنده ایشان بهره مند شدیم، پندین از استاد ارجمند جناب آقای

دکتر حسین که بلاکچین حسن نیت زحمت ارزیابی و داور

این پالیسی را پذیرفتند، تشکر م.

مادرم بتقدیرم

وجودش زور و جاودانه مهر ارج به بجانم و روح گاهنگی.

پدرم بتقدیرم

درین شب بی‌هنر و دمای پاس به هر وزم حامق و یار

تقدیرم به برادر و خواهرانم

برپاس مهربانی و حمایت بدریه‌شان

فهرست مطالب

عنوان:

فصل اول: کلیات تحقیق

- 1-1-1- مقدمه 1
- 1-2-1- بیان مسأله 2
- 1-3-1- اهداف تحقیق 4
- 1-3-1-1- اهداف ویژه 4
- 1-4-1- اهمیت و ضرورت تحقیق 4
- 1-5-1- فرضیه های تحقیق و مبانی نظری آن ها 5
- 1-6-1- قلمرو تحقیق 5
- 1-6-1-1- قلمرو موضوعی تحقیق 6
- 1-6-1-2- قلمرو زمانی تحقیق 6
- 1-6-1-2- قلمرو مکانی تحقیق 6
- 1-7-1- استفاده کنندگان از نتایج تحقیق 6
- 1-8-1- تعریف اصطلاحات و واژه ها 7
- 1-9-1- ساختار تحقیق 8

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه ی تحقیق

- 1-2-1- مقدمه 9
- 1-2-2- ادبیات و مبانی نظری تحقیق 10
- 1-2-2-1- مربوط بودن 11
- 1-2-2-1-1- مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری 17
- 1-2-2-2- سود حسابداری 18

- 20.....2-2-2-1 نقش محتوای اطلاعاتی سود بر قیمت سهام
- 21.....2-2-2-2 کیفیت سود
- 22.....2-2-3 نقش حسابرسی بر محتوای اطلاعاتی
- 24.....2-2-3-1 ارتباط بین حسابرسی و کیفیت سود
- 25.....2-2-3-2 ویژگی‌های کیفی سود حسابرسی نشده
- 25.....2-2-4-2 عدم تقارن اطلاعاتی
- 32.....2-2-4-1 عدم تقارن اطلاعات و بورس اوراق بهادار
- 35.....2-2-4-2 عدم تقارن اطلاعاتی و قیمت سهام
- 36.....2-2-4-3 عدم تقارن اطلاعات و دامنه تفاوت پیشنهادی قیمت خرید و فروش سهام
- 37.....2-2-4-4 تضاد منافع و اطلاعات نامتقارن
- 40.....2-3-3-2 مروری بر پیشینه پژوهش
- 40.....2-3-1-1 پژوهش‌های انجام گرفته در داخل کشور
- 42.....2-3-2-2 پژوهش‌های انجام گرفته در سایر کشورها
- 44.....2-4-4 خلاصه فصل

فصل سوم: روش تحقیق

- 45.....3-1-1 مقدمه
- 46.....3-2-2 روش شناسی تحقیق
- 46.....3-3-3 فرضیه‌های تحقیق
- 47.....3-4-4 مدل‌های تحقیق
- 47.....3-4-1-1 مدل مورد استفاده برای آزمون فرضیه اول
- 47.....3-4-2-2 مدل مورد استفاده برای آزمون فرضیه دوم
- 47.....3-4-3-3 مدل مورد استفاده برای آزمون فرضیه سوم

- 48..... 3-4-4- مدل مورد استفاده برای آزمون فرضیه چهارم
- 48..... 3-4-5- مدل مورد استفاده برای آزمون فرضیه پنجم
- 49..... 3-5- متغیرهای تحقیق و نحوه اندازه‌گیری آن‌ها
- 49..... 3-6- جامعه آماری
- 50..... 3-7- نمونه و روش نمونه‌گیری
- 50..... 3-8- روش جمع‌آوری داده‌ها
- 51..... 3-9- آزمون‌های آماری مورد استفاده
- 52..... 3-9-1- آمار توصیفی
- 52..... 3-9-2- آمار استنباطی
- 52..... 3-9-3- آزمون آماری و تخمین آماری
- 53..... 3-9-4- تحلیل همبستگی
- 53..... 3-9-4-1- ضریب تعیین
- 54..... 3-9-4-2- ضریب همبستگی
- 54..... 3-9-4-3- آزمون معنادار بودن R
- 56..... 3-9-5- تحلیل واریانس
- 56..... 3-9-6- آزمون معنادار بودن در الگوی رگرسیون
- 56..... 3-9-6-1- آزمون معنادار بودن معادله رگرسیون
- 56..... 3-9-6-2- آزمون معنادار بودن ضرائب رگرسیون
- 57..... 3-9-6-3- تعیین صحت مدل رگرسیون و بررسی تاثیر مدل ارائه شده
- 58..... 3-9-7- آزمون دوربین - واتسون
- 58..... 3-9-8- آزمون والد
- 60..... 3-10- خلاصه فصل

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

- 61-1-4-1- مقدمه .....
- 62-2-4-2- آمار توصیفی متغیر های تحقیق .....
- 63-3-4-3- آمار استنباطی .....
- 64-1-3-4-1- آزمون فرضیه اول .....
- 66-1-1-3-4-1- نتیجه آزمون فرضیه اول .....
- 67-2-3-4-2- آزمون فرضیه دوم .....
- 69-1-2-3-4-1- نتیجه آزمون فرضیه دوم .....
- 70-3-3-4-3- آزمون فرضیه سوم .....
- 73-1-3-3-4-1- نتیجه آزمون فرضیه سوم .....
- 73-4-3-4-4- آزمون فرضیه چهارم .....
- 76-1-4-3-4-1- نتیجه آزمون فرضیه چهارم .....
- 77-5-3-4-5- آزمون فرضیه پنجم .....
- 78-1-5-3-4-1- نتیجه آزمون فرضیه پنجم .....
- 79-4-4-4- خلاصه .....

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

- 80-1-5-1- مقدمه .....
- 81-2-5-2- مروری بر نتایج به دست آمده پژوهش .....
- 84-3-5-3- محدودیت های پژوهش .....
- 85-4-5-4- پیشنهاد های پژوهش .....
- 85-1-4-5-1- پیشنهاد های کاربردی پژوهش .....

85..... 2-4-5- پیشنهاد هایی برای پژوهش های آینده

86..... 5-5- خلاصه فصل

منابع

87..... منابع فارسی

88..... منابع لاتین

پیوست ها

پیوست الف: نمودارها

89..... الف-1: نمودارهای آزمون فرضیه 1

90..... الف-2: نمودارهای آزمون فرضیه 2

91..... الف-3: نمودارهای آزمون فرضیه 3

92..... الف-4: نمودارهای آزمون فرضیه 4

پیوست ب: جداول

93..... ب-1: لیست شرکت های نمونه

96..... ب-2: آماره های توصیفی

96..... ب-3: جداول مربوط به آزمون فرضیه 1

97..... ب-4: جداول مربوط به آزمون فرضیه 2

98..... ب-5: جداول مربوط به آزمون فرضیه 3

99..... ب-6: جداول مربوط به آزمون فرضیه 4

101..... ب-7: جداول مربوط به آزمون فرضیه 5

فصل اول

کلیات تحقیق

1-1- مقدمه

استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی خود، آگاهی از کلیه جنبه‌های عملکرد مالی واحد تجاری را امری اجتناب‌ناپذیر تلقی می‌کنند. یکی از اقلامی که استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی توجه ویژه‌ای به آن دارند، سود گزارش شده واحد اقتصادی می‌باشد. در بیانیه شماره یک هیات استانداردهای حسابداری مالی، فرض شده که سود حسابداری معیار خوبی برای ارزیابی عملکرد واحد انتفاعی است و می‌تواند برای پیش‌بینی گردش آتی مورد استفاده قرار گیرد، استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی علاوه بر اینکه اهمیت زیادی بر کمیت سود قایل‌اند، بلکه توجه خاصی بر ویژگی‌های سود دارند. طبق فصل دوم از مفاهیم نظری گزارشگری مالی پیوست استانداردهای حسابداری ایران سود در صورت مربوط-بودن و قابل اتکابودن حائز کیفیت لازم خواهد بود.

سود حسابداری به عنوان منبعی از اطلاعات مورد توجه قرار دارد و توسط بسیاری از سرمایه‌گذاران و تحلیلگران در بازارهای مالی مورد استفاده قرار می‌گیرد؛ زیرا به آن‌ها اجازه می‌دهد تصویری از عملکرد واقعی شرکت به دست آورند و به ارزش‌گذاری آن‌ها کمک کند. بر مبنای حسابداری تعهدی ارزش شرکت‌ها تابعی از عملکرد آتی آن‌ها است که با سود حسابداری تحقق یافته رابطه نزدیکی دارد (بنیاید و اباود، 2007).

سهامداران حقیقی شرکت به دلیل جزئی بودن میزان سهام تحت تملک آن‌ها، همچنین به دلیل عدم توان کافی جهت اعمال نظارت بر عملکرد مدیران شرکت، عدم آگاهی و تجربه حرفه‌ای کافی و همچنین عدم وجود انگیزه کافی جهت کنترل مدیران، نمی‌تواند اقدامات مدیران را به طور مستمر دنبال کنند، این موارد باعث "عدم تقارن اطلاعات" بین سهامداران نهادی و سایر سهامداران و عدم اطمینان سهامداران از چگونگی عملکرد و وضعیت مالی شرکت می‌گردد (تیلور و نجار، 2008؛ زارعی، 1392).

آنچه در بازارهای سرمایه باید مورد توجه قرار گیرد این است که بسیاری از افرادی که اقدام به سرمایه‌گذاری می‌کنند، افراد عادی هستند که تنها دسترسی آن‌ها به اطلاعات مهم، اطلاعیه‌هایی است که از جانب شرکت‌ها منتشر می‌شود. حال اگر در بین سرمایه‌گذارانی که در بازارهای سرمایه مشغول فعالیت بوده، افرادی باشند که از نظر اطلاعاتی نسبت به سایرین در موقعیت بهتری قرار داشته باشند و به عنوان مثال از اعلان‌هایی که قرار است درباره سود صورت پذیرد مطلع باشند قادر خواهند بود تا بر عرضه و تقاضای بازار تأثیر گذاشته و به اصطلاح، منجر به بروز شکاف قیمت‌ها شوند. دلیل اصلی آن نیز وجود عدم تقارن اطلاعاتی در بازار سرمایه است که بر طبق آن افراد مطلع از اعلان سود (و هر خبر با اهمیت دیگر)، را نسبت به سایرین در موقعیت تصمیم‌گیری مناسب تری قرار می‌دهد (جرود و همکاران، 2005).

حسابرسی صورت‌های مالی و سایر اطلاعات مالی از مهمترین ابزارهای حصول اطمینان از شفافیت اطلاعات شرکت‌ها به شمار می‌رود. حساب‌برسان مستقل از طریق اعتبار دهی به صورت‌های مالی و سایر اطلاعات مورد رسیدگی آلودگی‌ها را از اطلاعات مالی می‌زدایند و موجب شفافیت اطلاعاتی شرکت‌ها می‌شوند. بر همین اساس، حسابرسی صورت‌های مالی توسط حساب‌برسان مستقل به عنوان یکی از الزامات اصلی بورس‌های مختلف دنیا به شمار می‌رود (بولو، مهام، گودرزی، 1389).

1-2- بیان مسئله

یکی از اهداف گزارشگری مالی، تهیه و ارائه اطلاعات، جهت فراهم کردن مبنایی برای تصمیم‌گیری منطقی سرمایه‌گذاران و اعتبار دهندگان می‌باشد. در این راستا اطلاعات باید مفید و مربوط بوده و توان اثرگذاری بر تصمیم‌گیری اقتصادی افراد را داشته باشد و منجر به بهترین تصمیم‌گیری شود. از سوی دیگر برای مفید واقع شدن

اطلاعات مالی در تصمیم‌گیری گروه‌های مزبور، هدف‌های حسابداری و گزارشگری مالی ایجاب می‌کند که اطلاعات مربوط به گونه‌ای مناسب افشا و دسترسی به این اطلاعات برای همگان ممکن باشد.

مفهوم مربوط بودن در انطباق با بیانیه مفهومی مربوط بودن اطلاعات حسابداری که در چارچوب نظری حسابداری و گزارشگری مالی آمده است، می‌باشد (IASB, 1989). مربوط بودن ارقام را از دو منظر می‌توان مورد بررسی قرار داد. یکی از دیدگاه علامت‌دهی^۱ و دیگری از دیدگاه اندازه‌گیری^۲ می‌باشد. جنبه علامت‌دهی میزان واکنش به اعلان و گزارش سود حسابداری را می‌سنجد. امیر و همکاران (1993)، از این رویکرد برای سنجش و ارزیابی دامنه مربوط بودن اصول پذیرفته شده ایالات متحده در مقایسه با اصول پذیرفته شده سایر کشورها استفاده کردند.

طبق فرضیه اقتصادی، عدم تقارن اطلاعاتی می‌تواند هزینه‌های سرمایه‌ای شرکت‌ها را افزایش دهد، چون اطلاعات ناقص می‌تواند منجر به انتخاب نامطمئن بین خریداران و فروشندگان سهام و اوراق بهادار یک شرکت شود. به دلیل فقدان اطلاعات، سرمایه‌گذاران قیمتی را که می‌خواهند برای سهام یک شرکت پردازند کاهش می‌دهند. در نتیجه این انتخاب نامطمئن منجر به کاهش نقدینگی اوراق بهادار می‌شود.

با توجه به مطالب فوق می‌توان نتیجه گرفت که عدم تقارن اطلاعاتی مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری را کاهش می‌دهد.

اگرچه، قابل قبول است که فرض کنیم سود حسابرسی شده دارای محتوای اطلاعاتی و توان اثرگذاری بیشتری بر قیمت سهام می‌باشد، با توجه به اختلاف زمانی که بین گزارش حسابرسی نشده و گزارش حسابرسی شده وجود دارد، به دنبال پاسخ به این موضوع هستیم که:

آیا سود حسابرسی نشده دارای محتوای اطلاعاتی است؟

آیا میزان صداقت مدیریت در ارایه پیش‌بینی‌های سود در گذشته بر میزان اثرگذاری سود حسابرسی نشده تأثیر دارد؟

آیا پس از گزارش سود حسابرسی نشده، سود حسابرسی شده نیز توان ایجاد تغییر در قیمت سهام را دارند؟

آیا میزان صداقت مدیریت در ارایه پیش‌بینی‌های سود در گذشته بر میزان اثرگذاری سود حسابرسی شده تأثیر دارد؟

توان اثرگذاری سود حسابرسی شده برای ایجاد تغییر در قیمت سهام بیشتر است یا سود حسابرسی نشده؟

در این تحقیق ابتدا مربوط بودن سود حسابرسی شده با در نظر گرفتن ویژگی عدم تقارن اطلاعاتی در ارتباط با قیمت سهام مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس مربوط بودن سود حسابرسی نشده در ارتباط با قیمت سهام بررسی می‌شود و در نهایت میزان مربوط بودن سود حسابرسی شده و نشده با هم مقایسه می‌شود.

---

1. signaling perspective
2. measurement perspective